

Spora Yönelik Sosyalizasyon Süreci: Lise Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama

Socialization into Sport Process: An Application to High School Students

Araştırma Makalesi

¹Funda AKCAN, ²Nefise BULGU

¹Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu
²Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

ÖZ

Bu araştırmanın amacı lise öğrencilerinin spora yönelik sosyalizasyon süreçlerinde sosyalizasyon ajanlarından ailenin ve arkadaşların rolünün belirlenmesidir. Araştırma Ankara'da bulunan altı lisede okuyan 539 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan ve öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemeye yönelik sorular ile birlikte öğrencilerin spor yapma ve spora yönelme durumlarına ilişkin sorular bulunan bir soru kağıdı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımlarının yanı sıra, öğrencilerin spor yapma durumları ile arkadaş ortamında spor yapan birinin varlığı, ailede spor yapan birinin varlığı, annenin eğitim durumu ve babanın eğitim durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek

ABSTRACT

The aim of this paper was to investigate the roles of family and friends, which are among the main socialization agents, on the socialization into sport process. The study was conducted with 539 students in six high schools at Ankara. A questionnaire prepared by the researchers was used to gather data. The questionnaire consisted of questions to get information on the demographic characteristics, sport participation and sport orientation features of students. In data analyzing process besides the frequency and percentage distributions, chi-square analysis was used to identify the relationships between sport participation and having a family member and friends who do sports as well, and between sport participation and education levels of the

üzere ki-kare analizi yapılmıştır. Bununla birlikte, spor yapmayı yordayan değişkenlerin belirlenmesi için ki-kare analizi yapılan değişkenlerin dahil edildiği İkili Lojistik Regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular, lise öğrencilerinin spor yapmasında ailenin ve arkadaşların etkili birer sosyalizasyon ajanı olduklarını ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Spor, Sosyalizasyon, Lise öğrencileri

Key Words

Sport, Socialization, High School Students

GİRİŞ

Sosyalizasyon, işlevselci yaklaşıma göre, bireylerin topluma uyum sağlamasını ve onun işleyişine katkıda bulunmasını mümkün kılacak toplumsal özellikleri geliştirdiği ve bunları içselleştirdiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Coakley, 2001; Parsons, 1951; Parsons ve Bales, 2002). Bu anlamda sosyalizasyon bireysel ve toplumsal açıdan farklı anlamlar taşıyan bir süreçtir. Toplumsal açıdan kültürün kuşaklararası aktarımını ve bireyin örgütlenmiş bir toplumsal yaşam içerisinde belirlenmiş normlara, yaşam düzenine uyum sağlamasını ifade ederken, bireysel açıdan benlik ve kişilik kazanmasını ve gelişimini içermektedir (Tan, 1981; Tolan, 1985). Levine (1969) bireyin toplumun bir parçası haline gelmesinin o toplum tarafından koyulan koşullar çerçevesinde oluştuğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla sosyalizasyon süreci toplumdan topluma ya da aynı toplum içinde olsa dahi kişinin bulunduğu toplumsal kategoriye göre değişebilmektedir. Bu yüzden sosyalizasyonun değişik evreleri ve bu evrelerin sonuçları, belirli bir kültüre ve toplum yapısına ya da bireyin çevresindeki insanlara bağlı olarak gelişmektedir (Clayson, 1968).

Becerilerin, normların, değerlerin öğrenilmesini içeren sosyalizasyon sürecinde birey üzerinde etkisi olan çok sayıda birey, grup ve kurum konusudur. Sosyalizasyon ajanları ya da sosyalizasyon araçları olarak adlandırılan bu birey, grup ya da kurumlar içinde, özellikle aile ilk çocukluk döneminde etkili olmaktadır. Bu dönemde çocuk zamanının çoğunu ailesiyle geçirir, bu nedenle aile herhangi bir rol ya da yeteneğin kazanılmasında

parents. Binary Logistic Regression analysis was also used to determine the variables which may had effect on sports participation. As a result this study indicated that family and friends are effective socializing agents on sports participation of high school students.

ve hayatın ilk dönemlerinde öğrenilenlerde oldukça önemlidir. Aile bu dönemde kişiliğin şekillenmesine katkıda bulunmakta ve bireyi sonraki dönemlerde gerçekleşecek sosyalizasyon süreçlerine hazırlamaktadır (Parsons, 1951; Parsons ve Bales, 2002). İlk çocukluk dönemi sonrasında ailenin yanı sıra çocuğun birlikte zaman geçirdiği diğer yetişkinler ve arkadaşlar da toplumsal beklentilerin kazanılmasında etkili görünmektedir. Aile dışındaki sosyalizasyon ajanlarının devreye girdiği bu evrede eğitim, gönüllü birlikler, arkadaş grupları, kitle iletişimi, politik ve ekonomik sistemler gibi kurumlar sosyalizasyon sürecini etkilemeye başlamaktadır (Doğan, 1998; Fichter, 2000; Inkeles, 1968; McPherson ve diğ., 1989). Bireyler bu sosyalizasyon ajanları ile girdikleri etkileşimler yoluyla o toplumun kültürünü, toplum içinde uymaları gereken kuralları ve sergilemeleri gereken rolleri öğrenmekte ve bunları içselleştirmektedirler (Coakley, 2001; Parsons, 1951).

Spor da diğer toplumsal kurumlarla etkileşimi çerçevesinde, içinde yaşanılan toplumun ve kültürün önemli bir parçası haline gelmektedir (Coakley, 2001). Birey, çocukluktan itibaren içinde yaşadığı toplumun kültürel değerlerini yansıtan oyunlar ve fiziksel aktivitelerle birlikte yetişmektedir. Bu oyun ve fiziksel aktiviteler bir yandan bireyin becerilerinin, kişilik özelliklerinin, duygusal yapısının gelişmesini sağlarken, diğer yandan çevresindeki bireylerin rollerinin, normların ve kuralların farkına varmasına katkıda bulunmaktadır. Bunların yanı sıra birey çevreyle etkileşim, diğer insanlarla ilişki ve işbirliği kurma becerilerini de kazanır. Bireyin ilerleyen yıllarda içinde yer alabileceği organize

sporlar da benzer bir biçimde kişinin bireysel ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bireyler spor yoluyla yarışma, işbirliği, disiplinli olma, kurallara uyma, hedefler koyma gibi davranışları öğrenmektedir. Bu bağlamda, spor da bireylerin sosyalizasyon sürecinde etkili olan kurumlardan biri olarak görülmektedir (Loy ve diğ., 1978).

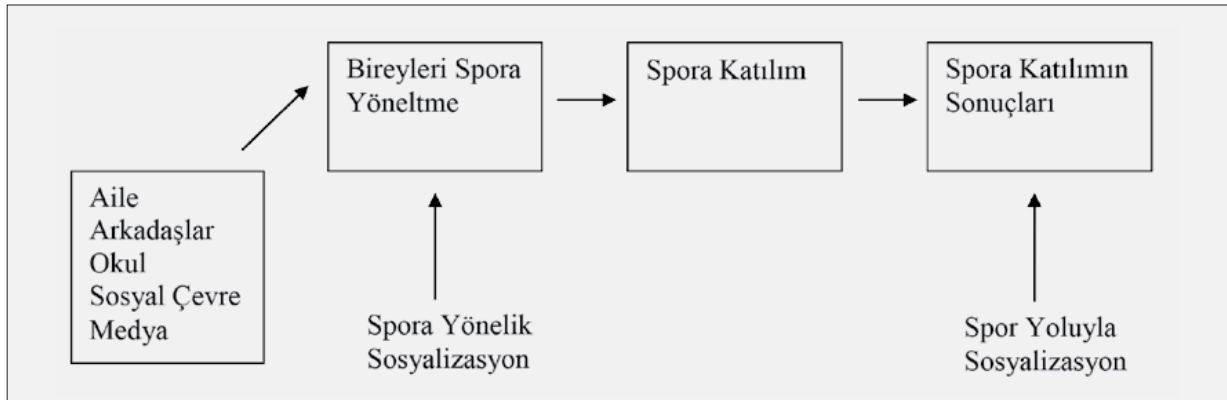
Sporda Sosyalizasyon Süreci

Leonard II (1980) tarafından geliştirilen modelde sporda sosyalizasyon, 'spora yönelik sosyalizasyon' (socialization into sport) ve 'spor yoluyla sosyalizasyon' (socialization via sport) olmak üzere iki boyutlu bir süreç olarak ele alınmaktadır (Şekil 1). Bu boyutlardan ilki olan spora yönelik sosyalizasyon, bireylerin spora çeşitli sosyalizasyon ajanları aracılığıyla katılmaya başlamasını ifade etmektedir. Spora yönelik sosyalizasyonun çalışılmasına yönelik alt yapı sosyal öğrenme yaklaşımı aracılığıyla oluşmuştur. Sosyal öğrenme yaklaşımı, sosyal davranışların kazanılması ve gösterilmesine odaklandığı için sporda sosyalizasyon incelemelerinde önem taşımaktadır (Leonard II, 1980). Buna göre ebeveynlerin, kardeşlerin, arkadaşların, okuldaki olanakların ve öğretmenlerin yanı sıra sosyal çevre ve medya gibi araçlar bireylerin spora yönelmesinde önemli ajanlar olarak görülmektedirler (Şekil 1).

Sporda sosyalizasyon sürecinin ikinci boyutu olan spor yoluyla sosyalizasyon, bireyin spora katılması sonucu kazandığı psikolojik ve sosyal sonuçları ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle spor

yoluyla bireyde karakter oluşturma, disiplini öğretme, yaşam mücadelesine hazırlama, ahlaki gelişim ve iyi bir vatandaş olmaya yardımcı olma ve istenik kişilik özelliklerini geliştirme gibi sonuçların oluşturulmasını ifade etmektedir. Spora yönelik sosyalizasyon ve spor yoluyla sosyalizasyon ayrı ayrı inceleme konuları olsa da, birlikte sporda sosyalizasyon sürecini oluşturmaktadırlar (Leonard II, 1980).

Batı'da yapılan spor ve sosyalizasyon çalışmaları incelendiğinde çalışmaların daha çok spora yönelik sosyalizasyon çerçevesinde şekillendiği, spor yoluyla sosyalizasyonun ise sosyolojik bir mesele olarak daha az irdelendiği görülmektedir. Spora yönelik sosyalizasyon çalışmalarında sosyalizasyon ajanlarının ve özellikle de ailenin spora katılımdaki etkisi üzerine yoğunlaşmıştır (Colley ve diğ., 1992; Freedson ve Evenson, 1991; McMurray ve diğ. 1993; Power ve Woolger, 1994; Greendorfer ve Bruce, 1991). Ailenin etkisi cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, kardeşlerin etkisi ve rol modeli oluşturma kapsamında incelenmiştir (Greendorfer ve diğ., 1986; Gregson ve Coley, 1986; Gupta, 1987; McPherson ve diğ., 1989; Weiss ve Knoppers, 1982; Wold ve Anderssen, 1992; Yang ve diğ., 1996). Aynı zamanda engelli bireylerin spora yönelik sosyalizasyon süreçleri üzerine yapılan birçok çalışma bulunmaktadır (Ruddell ve Shinn, 2006; Taub ve Greer, 2000; Watanabe ve diğ., 1992; Williams, 1994; Williams, 1994; Williams ve Taylor, 1994; Williams ve Kolkka, 1998; Wu ve Williams, 2001). Bunların yanı sıra sporda

Şekil 1. Spor sosyalizasyon süreci - spora yönelik sosyalizasyon, spor yoluyla sosyalizasyon (Leonard II, 1980, s. 113)

sosyalizasyonda kültürler arası farklılıkları inceleyen çalışmalar söz konusudur (Yamaguchi, 1984). Türkiye’de ise spor ve sosyalizasyon üzerine yapılan çalışmaların son zamanlarda hız kazandığı görülmektedir. Bu çalışmalar engelliler, öğrenciler, gençler gibi farklı gruplarda sporun bu bireylerin sosyalleşmeleri üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalardır. Diğer bir ifadeyle bu çalışmalarda spora yönelik sosyalizasyondan ziyade spor yoluyla sosyalizasyon sürecinin incelendiği görülmektedir (Akıncı, 2007; Arslan ve Bulgu, 2010; Çakmakçı, 2002; Erdoğan, 2001; Filiz, 2010; Kiremitçi, 2007; Ökmen, 2004; Özdiñç, 2004, 2005; Öztürk Akçalar, 2007; Söğüt, 2006; Şahan, 2007; 2008; Tunçalp, 2011; Yalçın, 2006). Batı’dakinin tersine spora yönelik sosyalizasyon süreci üzerine ise oldukça az sayıda çalışma olduğu görülmektedir (Akandere ve diğ., 2009; Kılıçgil, 1998). Bu bağlamda ülkemizde bireylerin spora nasıl yöneldikleri, spor yapmaya başlamaları üzerinde kimlerin ya da hangi kurumların etkili olduğu araştırılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Leonard II (1980)’nin modeli çerçevesinde, lise öğrencilerinin spora yönelik sosyalizasyon sürecinde sosyalizasyon ajanlarından ailenin ve arkadaşların etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma ile literatürdeki bu boşluğun giderilmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırmaya Ankara ilinde okuyan 244 (%45.3)’ü kız, 295 (%54.7)’i oğlan olmak üzere toplam 539 lise öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması 16’dır (SS=0,89). Araştırma farklı sosyo-ekonomik kesimleri temsiliyeti çerçevesinde Ankara ili Altındağ (%44.8) ve Çankaya (%55.2) ilçelerine bağlı semtlerde bulunan ve elverişli örnekleme yöntemi ile belirlenen altı lisede (dört devlet lisesi, bir meslek lisesi, bir özel lise) gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması: Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan bir soru kağıdı kullanılmıştır. Hazırlanan soru kağıdında, öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemeye yönelik so-

ruklar ile birlikte öğrencilerin spor yapma ve spora yönelme durumlarına ilişkin sorular bulunmaktadır. Soru kağıdı öğrencilere uygulanmadan önce, aynı yaş grubundaki 80 lise öğrencisine uygulanarak bir ön çalışma yapılmıştır. Bu ön çalışma ile soruların amaca uygunluğu ve anlaşılabilirliği kontrol edilmiştir. Yapılan bu ön çalışma sonucunda bazı sorular çıkarılmış, yeni sorular eklenmiş, bazı soruların ifade şeklinde daha anlaşılır olmalarına yönelik değişiklikler yapılmış ve böylece soru kağıdı son haline getirilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde, araştırmacının birinci yazarı belirlenen okullara gitmiş ve soru kağıtlarının uygulanmasında kendisine yardımcı olacak öğretmenlerin yönlendirmesi ile soru kağıtları öğretmenler tarafından belirlenen ders saatlerinde, ders başlamadan önce araştırmacı tarafından öğrencilere dağıtılmıştır. Araştırmacının soru kağıtlarının doldurulduğu sırada öğrencilerin yanında olması, öğrencilerin soru kağıdı ile ilgili sorularını cevaplamasını sağlamıştır. Bu da soru kağıtlarının öğrenciler tarafından doğru bir şekilde doldurulmasında önemli bir etken olmuştur.

Verilerin Analizi: Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımlarının yanı sıra, öğrencilerin spor yapma durumları ile arkadaş ortamında spor yapan birinin varlığı, ailede spor yapan birinin varlığı, annenin eğitim durumu ve babanın eğitim durumu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere ki-kare analizi yapılmıştır. Bununla birlikte, spor yapmayı yordayan değişkenlerin belirlenmesi için ki-kare analizi yapılan değişkenlerin dahil edildiği İkili Lojistik Regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizinde doğrusallık (linearity), hataların bağımsızlığı (independence of errors) ve çoklu bağlantı (multicollinearity) varsayımları test edilmiştir. Doğrusallık varsayımı etkileşim terimine (interaction term) bakılarak incelenmiştir. Buna göre çalışmada kullanılan bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlılık düzeylerine bakıldığında, aralarında herhangi bir etkileşim olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir ve bu, doğrusallık varsayımının karşılandığını ifade etmektedir. Hataların bağımsızlığı varsayımı Durbin-Watson istatistiği ile test

edilmiştir. Çalışmamızda Durbin-Waton değeri 1.388 olarak bulunmuştur. Durbin-Watson değerinin 0 ile 4 arasında değiştiği ve bu değer 2'den küçük olması durumunda hatalar arasında korelasyon olmadığını ifade ettiği göz önünde bulundurulduğunda, bizim çalışmamızda elde edilen Durbin-Watson değeri, hataların bağımsız olduğunu ve bu varsayımın karşılandığını ifade etmektedir. Çoklu bağlantı varsayımı VIF değerlerine bakılarak test edilmiştir ve çalışmamızda bağımsız değişkenler arasındaki VIF değerlerinin 3'den küçük olduğu görülmüştür. 3'den küçük VIF değerleri, bu değişkenler arasında çoklu bağlantı olmadığını, dolayısı ile bu varsayımın karşılandığını ifade etmektedir (Field, 2009).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin spor yapma durumlarına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %69'u spor yaptıklarını, %31'i ise spor yapmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yaptıkları spor dallarına bakıldığında ilk sırada futbol (%30), ikinci sırada basketbol (%24.2) ve üçüncü sırada ise voleybol gelmektedir (%15.7). Bu sporları yüzme (%5.8) ve tenis (%4.7) izlemektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre dağılımı

Spor Yapma Durumu	f	%
Evet	372	69
Hayır	167	31
Toplam	539	100

Arkadaş Ortamı ve Spor Yapma

Spor yaptığını belirten öğrencilerin spor yapmaya nasıl başladıklarına bakıldığında (Tablo 2), en yüksek oranda arkadaşları aracılığıyla spora başladıkları görülmektedir (%30). Spor yapan öğrencilerin %26'sı kendi istekleri ile spora başladıklarını ifade ederken, %13.4'ü okuldaki imkanlar nedeniyle spora başladıklarını belirtmişlerdir. Ailelerinin isteği ile spora başlayanların oranı ise %12.6'dır.

Tablo 2. Spor yapan öğrencilerin spor yapmaya nasıl başladıklarına göre dağılımları

Spor Yapmaya Nasıl Başlanıldığı	f	%
Arkadaşlarım aracılığıyla	105	30
Kendim istedim	91	26
Okuldaki imkanlar nedeniyle	47	13.4
Ailem istedi	44	12.6
Çevremdeki imkanlar nedeniyle	35	10
Öğretmenim aracılığıyla	22	6.3
Basın-yayın, tvden görerek	6	1.7
Toplam	350	100

Daha önce de ifade edildiği gibi, sosyalizasyon ajanlarının sosyalizasyon sürecindeki etkileri yaşam sürecinde farklılaşmaktadır. Özellikle ilk çocukluk döneminde etkili olan aile, çocuğun yaşının ilerlemesi ile birlikte yerini arkadaş grupları, eğitim kurumları, kitle iletişim araçları gibi diğer sosyalizasyon ajanlarına bırakmaktadır (Inkeles, 1968; McPherson ve diğ., 1989). Çalışmamıza katılan öğrencilerin yaşları göz önünde bulundurulduğunda ergenlik döneminde oldukları ve bu anlamda sosyalizasyon ajanlarından arkadaşlar ile daha fazla etkileşim halinde oldukları bir dönemde oldukları görülmektedir (Campbell, 1969). Spor bağlamında bakıldığında da sosyalizasyon ajanlarının sporla ilgilenmede etkisi olduğunu ancak, yaşam sürecinde farklı dönemlerde hangi araçların etkili olduğunun değiştiğini ortaya koymuştur (Higgins, 1985). Yapılan çalışmalara göre, ilk çocukluk yıllarında ebeveynlerin sosyalizasyon sürecindeki doğrudan etkisi ergenlik dönemi ile birlikte yerini öğretmenlere, antrenörlere ve özellikle akranlara bırakmaktadır (Anderssen ve diğ., 2006; Weiss ve Barber, 1995; Patrick ve diğ., 1999). Bu anlamda çalışmamızdan elde edilen önemli bir bulgu, yapılan diğer çalışmalara paralel olarak, arkadaşların öğrencilerin spor yapmaları konusunda önemli birer sosyalizasyon ajanı olduklarıdır. Spor yapma ile ilişkili değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan regresyon analizinde kurulan modelde, arkadaşlar arasında spor yapanların varlığının öğrencilerin

Tablo 3. Arkadaş ortamında spor yapan birinin varlığına göre spor yapma durumu

		Spor Yapma Durumu			
		Evet	Hayır	Toplam	
Arkadaş Ortamında Spor Yapan Birinin Varlığı	Var	f	323	96	419
		%	77.10%	22.90%	100.00%
	Yok	f	44	62	106
		%	41.50%	58.50%	100.00%
	Toplam	f	367	158	525
		%	69.90%	30.10%	100.00%

$$\chi^2 = 49.226 \text{ sd} = 1, p < 0,05 \text{ phi} = 0,311$$

spor yapma durumlarında yordayıcı unsurlardan biri olduğu görülmüştür (Tablo 7). Ayrıca bulgular (Tablo 3), arkadaş grubunda spor yapan birilerinin varlığı ile öğrencilerin spor yapması arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($X^2=49.226$ $sd=1$, $p<0.05$, $\Phi=0.311$). Buna göre arkadaş ortamında spor yapanların olduğu öğrenciler (%77.1), spor yapan arkadaşları olmayanlara (%41.5) göre daha yüksek oranda spora katılmaktadırlar.

Aile ve Spor Yapma

Ergenlik döneminde birey her ne kadar ebeveynlerin etkisinden bağımsızlaşmaya başlasa ve akranlar yaşantıda daha önemli olmaya başlasalar da, ailenin sosyalizasyon sürecindeki rolü ve önemi devam etmektedir (Campbell, 1969). Spor bağlamında bakıldığında Leonard II (1980)'nin spor sosyalizasyon sürecinde ortaya koyduğu gibi, bu dönemde aile spora yönelmede

önemli bir sosyalizasyon ajanıdır. Özellikle ebeveynlerin sporu olumlu değerlendirmeleri çocukların da sporla ilgilenmelerini teşvik etmektedir. Eğer ebeveynleri spora katılıyorsa ya da daha önce katılmışlarsa, spor olaylarını takip ediyorlarsa ve televizyonda spor programlarını izliyorlarsa, çocuklarının spor yapmaları konusunda beklenti ve istekleri varsa ve çocuklarını bu doğrultuda yönlendiriyorlarsa, spor evde ortak bir konuşma konusuysa çocukların da sporla ilgilenmelerinin ve spora katılma olasılıklarının daha fazla olduğu belirtilmektedir (McPherson ve diğ., 1989). Çalışmamızda, öğrencilerin ailelerinin isteği ile spora başlaması düşük oranda (%12) da olsa, araştırmaya katılan öğrencilerin spor yapma durumları ile ailelerinde spor yapan birinin varlığı arasında (Tablo 4) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($X^2=47.620$ $sd=1$, $p<0.05$, $\Phi=0.305$). Buna göre ailede spor yapan birinin

Tablo 4. Öğrencilerin ailelerinde spor yapan birinin varlığına göre spor yapma durumu

		Spor Yapma Durumu			
		Evet	Hayır	Toplam	
Ailede Spor Yapan Birinin Varlığı	Var	f	187	31	218
		%	85.80%	14.20%	100.00%
	Yok	f	176	132	308
		%	57.10%	42.90%	100.00%
	Toplam	f	363	163	526
		%	69.00%	31.00%	100.00%

$$\chi^2 = 47.620 \text{ sd} = 1, p < 0,05 \text{ phi} = 0,305$$

varlığı öğrencilerin de spora yönelmesini beraberinde getirmektedir. Ailesinde spor yapan biri olan öğrencilerin %85.8'i spor yaptıklarını belirtirken, ailesinde spor yapan biri olmayanların ise %57.1'i spor yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte spor yapma ile ilişkili değişkenlerin belirlenmesi amacıyla yapılan regresyon analizinde kurulan modelde regresyon analizinde kurulan modele göre, ailede spor yapanların varlığının öğrencilerin spor yapma durumlarında yordayıcı unsurlardan birisi olduğu ortaya konmuştur (Tablo 7).

Yapılan çalışmalar, spora karşı olumlu tutumları olan anne-babaların çocuklarına rol model oluşturabildiklerini ve ebeveynlerin çocuklarını spora katılmaya teşvik etmesi kadar, kendilerinin de spor yapıyor olmasının çocuğun spora katılımı ile anlamlı ilişkisi olduğunu göstermiştir (Brustad, 1996; Yang ve diğ., 1996). Stein ve diğ. (1999) hem

annenin hem de babanın çocuklarının spor yapmasında etkisi olduğunu, Bois ve diğ. (2005) ise, çocukların spora katılımlarında annelerin rol modeli olmasının babaların rol modeli olmasından daha etkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Yang ve diğ. (1996) ise, özellikle babaların, fiziksel aktiviteleriyle çocukların fiziksel aktiviteleri ve spora katılımları arasında ilişki olduğunu; sporda aktif olan babaların çocuklarının pasif babaların çocuklarından daha fazla spora katıldıklarını belirtmişlerdir. Bizim çalışmamızda her ne kadar annenin spor yapması olgusuna düşük oranda rastlansa da (%9.2), annesi spor yapan öğrencilerin tamamının spor yapıyor olması, spor yapan annelerin de babalar gibi (%29.7) öğrencilere rol model oluşturduğunu göstermesi açısından önemlidir (Tablo 5).

Çalışmamızda ayrıca, küçük kardeşlerin (%23.8) ve büyük erkek kardeşlerin (%20.5) spor yapma oranları, McPherson ve diğ. (1989)'nin de

Tablo 5. Öğrencilerin ailelerinde spor yapan kişilere göre spor yapma durumu

		Spor Yapma Durumu			
			Evet	Hayır	Toplam
Ailede Spor Yapan Kişiler	Anne	f	17	0	17
		% ailede spor yapanlar	100.00%	0.00%	100.00%
		% spor yapma	10.6%	0.00%	9.2%
	Baba	f	50	5	55
		% ailede spor yapanlar	90.9%	9.1%	100.00%
		% spor yapma	31.1%	20.8%	29.7%
	Büyük erkek kardeş	f	32	6	38
		% ailede spor yapanlar	84.2%	15.8%	100.00%
		% spor yapma	19.9%	25.00%	20.5%
	Büyük kız kardeş	f	9	3	12
		% ailede spor yapanlar	75.00%	25.00%	100.00%
		% spor yapma	5.6%	12.5%	6.5%
	Küçük kardeş	f	37	7	44
		% ailede spor yapanlar	84.1%	15.9%	100.00%
		% spor yapma	23.00%	29.2%	23.8%
	Ailedeki diğer bireyler	f	16	3	19
		% ailede spor yapanlar	84.2%	15.8%	100.00%
		% spor yapma	9.9%	12.5%	10.3%
Toplam	f	161	24	185	
	% ailede spor yapanlar	87.00%	13.00%	100.00%	
	% spor yapma	100.00%	100.00%	100.00%	

belirttiği gibi spora katılımda, aile içerisinde yalnızca ebeveynlerin değil kardeşler arasındaki etkileşimin de önemli olduğunu göstermektedir. Kardeşlerin yaş farklılıkları ya da doğum sırası sosyalizasyon sürecinde önemlidir ve bunların etkisi açısından bakıldığında, önce doğan çocuğun pozitif ya da negatif rol modeli olması bakımından etkili olabildiği belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle, spora katılım ve sporla ilgilenme konusunda kardeşler teşvik edici ya da engelleyici rol oynayabilmektedirler. Buna paralel olarak örneğin Weiss ve Knoppers (1982), özellikle erkek kardeşlerin çocukluk ve ergenlik döneminde spora katılımda önemli etkiye sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Wold ve Anderssen (1992)'in çalışmasının sonuçları ise spora katılmayan yaşça büyük bir kardeşin varlığının çocukların spora katılımda olumsuz etkiye sahip olduğunu, bu anlamda yaşça büyük olan kardeşin sporla ilgilenmede rol modeli olarak hem olumlu hem de olumsuz olarak rol alabildiğini göstermiştir. Bizim çalışmamıza katılan öğrencilerin kendilerinden küçük kardeşlerinin yüksek oranda spor yaptıkları göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin kardeşlerini spor yapmaya teşvik ettikleri ya da onlara rol modeli oldukları söylenebilir. Benzer şekilde spor yapan büyük erkek kardeşe (%84.2) ve büyük kız kardeşe (%75) sahip olanların büyük çoğunluğunun spor yapıyor olması, büyük kardeşlerin spor yapmada rol model olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Tablo 5).

Yapılan çalışmalarda spora katılım ve aile ilişkisi ailenin sosyo-ekonomik statüsü, toplumsal cinsiyet gibi birçok farklı boyutları ile incelenmiştir ve bu çalışmalarda çocuğun spora katılımda ailenin toplumsal konumunun etkisi olduğu ortaya konmuştur (Brown ve diğ.. 1989; Brustad. 1996; Giuliano ve diğ.. 2000; Raudsepp ve Viira. 2000; Scheerder ve diğ... 2006; Weiss ve Barber. 1995). Anne-babanın eğitim durumu çerçevesinde bakıldığında çalışmalarda farklı bulguların elde edildiği görülmektedir. Örneğin Yang ve diğ.(1996)'nin çalışmasında anne-babaların çocukların spor yapmaları üzerindeki etkileri ailenin sosyo-ekonomik statüsüne göre değişiklik gösterirken anne-babaların eğitim düzeyi ile çocukların spora katılımları arasında oldukça düşük bir ilişki olduğu görülmüştür. Fakat Gupta (1987)'nin çalışmasında anne-babaların eğitim düzeyi ile çocuklarını spora katılmaya teşvik etmeleri arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Bizim çalışmamızda da araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumları ($X^2=31.071$. $sd=2$. $p<0.05$, Cramer's $V=0.241$) ve babalarının eğitim durumları ($X^2=25.881$. $sd=2$. $p<0.05$, Cramer's $V=0.220$) ile öğrencilerin spor yapma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre anne-babaların eğitim durumları yükseldikçe çalışmaya katılan öğrencilerin spor yapma oranlarında da artış görülmektedir. Anne-babanın eğitim durumu ile öğrencilerin spor yapma durumları arasındaki bu ilişkinin varlığı ile birlikte, spor yapma ile ilişkili değişkenlerin belirlenmesi amacıyla

Tablo 6. Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarına göre spor yapma durumları

		Spor Yapma Durumu								
		Evet			Hayır			Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	
Anne Eğitim Durumu	Ortaokul ve Altı	158	58.50%	112	41.50%	270	100.00%	115	56.40%	
	Lise	122	79.70%	31	20.30%	153	100.00%	96	77.40%	
	Üniversite ve Üstü	91	82.00%	20	18.00%	111	100.00%	159	77.20%	
	Toplam	371	69.50%	163	30.50%	534	100.00%	370	69.30%	
Baba Eğitim Durumu	Ortaokul ve Altı	89	43.60%	115	56.40%	204	100.00%	115	56.40%	
	Lise	28	22.60%	96	77.40%	124	100.00%	96	77.40%	
	Üniversite ve Üstü	47	22.80%	159	77.20%	206	100.00%	159	77.20%	
	Toplam	164	30.70%	370	69.30%	534	100.00%	370	69.30%	

Anne eğitim durumu: $x^2 = 31.071$ $sd = 2$, $p < 0,05$ Cramer's $V = 0,241$

Baba eğitim durumu: $x^2 = 25.881$ $sd = 2$, $p < 0,05$ Cramer's $V = 0,220$

la yapılan regresyon analizinde kurulan modelde, babanın eğitim durumunun öğrencilerin spor yapma durumlarını yordamadığı, spor yapma durumu üzerinde annelerin üniversite ve üstü eğitim durumuna sahip olmalarının diğer eğitim düzeylerine sahip olmalarından daha fazla yordayıcı olduğu ortaya konmuştur (Tablo 7). Bu anlamda annelerin yüksek eğitim düzeyine sahip olması öğrencilerin spor yapmaları ile ilişkili iken, babaların ise daha önce bahsedildiği üzere ailede en yüksek oranda spor yapan kişiler oldukları göz önünde bulundurulduğunda bizim çalışmamıza katılan öğrenciler için daha çok rol modeli olarak çocuklarının spor yapmalarında yönlendirici oldukları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lise öğrencilerinin spora yönelik sosyalizasyon süreçlerinde sosyalizasyon ajanlarından ailenin ve arkadaş grubunun rolünü ortaya koymak üzere yapılan bu çalışmada hem ailenin hem de arkadaş grubunun, öğrencilerin spora yönelik sosyalizasyon süreçlerinde önemli birer sosyalizasyon ajanı oldukları ortaya konmuştur.

Bu çalışma bize aile ve arkadaşlar özelinde sosyalizasyon ajanlarının bireyleri spora yönlendirmedeki rolü anlamında önemli niceliksel ipuçları vermektedir. Ancak Coakley (2001)'in de belirttiği gibi sosyalizasyon sürecini etkileşimci

bir yaklaşımla ele alarak sporu sosyalizasyon deneyimlerinin yaşandığı etkileşimsel bir alan olarak gören ve farklı yaşlarda spora yönelik ve spor yoluyla sosyalizasyon süreçlerinde sosyalize olanların deneyimlerine derinlemesine odaklanan nitel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Leonard II (1980)'nin modeli çerçevesinde bakıldığında spora yönelik sosyalizasyon sürecinde aile ve arkadaş gruplarının yanı sıra okul sosyal çevre ve medya gibi diğer sosyalizasyon ajanlarının da önemli rol oynadığı görülmektedir. Lise öğrencileri ile yapılan bu çalışmada sosyalizasyon ajanlarından ailenin ve arkadaşların spora yönelik sosyalizasyon sürecindeki etkileri tartışılrsa ve bu çalışma bu ajanların spor yapmaya etkilerini ortaya koyan bir örnek teşkil etse de, bu sürecin bir bütün olarak ele alınıp bütün sosyalizasyon ajanlarının spor yapma üzerindeki etkilerinin değerlendirildiği farklı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Spora yönelik sosyalizasyon süreci üzerine sınırlı bir grupla yapılan bu çalışmanın, ileriki çalışmalarda daha büyük ve farklı popülasyonlara uygulanması ve bu sürecin toplumsal sınıf ekseninde tartışılması, ülkemizde bu süreçte yaşanan toplumsal farklılıkların değerlendirilmesini mümkün kılacaktır.

Bu çalışmada göz önünde bulundurulmayan bir başka konu toplumsal cinsiyet farklılıklarıdır.

Tablo 7. Öğrencilerin spor yapma durumları üzerinde etkisi olan değişkenlerin analizi

	B	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)	Exp (B) %95 Güven Aralıkları	
Ailede Spor Yapan Birinin Varlığı	-1.449	0.262	30.639	0.000*	0.235	0.141	0.392
Arkadaş Ortamında Spor Yapan Birinin Varlığı	-1.573	0.264	35.609	0.000*	0.207	0.124	0.348
Anne Eğitim	Üniversite ve Üstü		7.747	0.021*			
	Ortaokul ve Altı	0.744	0.427	3.034	0.082	2.105	0.911 4.864
	Lise	-0.218	0.381	0.326	0.568	0.804	0.381 1.698
Baba Eğitim	Üniversite ve Üstü		1.489	0.475			
	Ortaokul ve Altı	0.282	0.379	0.554	0.457	1.326	0.631 2.784
	Lise	-0.101	0.372	0.074	0.786	0.904	0.436 1.873
	Constant	0.327	0.351	0.869	0.351	1.387	

(-2 Log likelihood=495.296. $X^2=122.245$. $sd=6$. $p<0.05$. Nagelkerke's $R^2=0.304$).

Ülkemizde hem rekreasyonel hem de profesyonel anlamda sporda sosyalizasyon sürecinde toplumsal cinsiyet farklılıklarını ortaya koyan çalışmaların yapılması, sürecin farklı cinsiyetler tarafından nasıl deneyimlendiğine ilişkin farkındalığı kazanmak açısından önemli görünmektedir. Bunun yanı sıra farklı spor dallarına özgü spor ortamları farklı sosyalizasyon süreçlerinin yaşanmasını beraberinde getirmektedir. Bu anlamda farklı spor ortamlarında sosyalizasyon süreçlerini ortaya koyan çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Funda AKCAN

Pamukkale Üniversitesi

Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

Kınıklı-Denizli

E-posta: fundaakcan@pau.edu.tr

KAYNAKLAR

- Akandere M, Baştuğ G, Akdoğan Z.** (2009). Erkek maratoncularda sosyal çevre ve ekonomik durumun spora yönelmeye etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 459-466.
- Akıncı AY.** (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Sosyalleşme Süreci ve Şahsiyetin Oluşmasında Katkısı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anderssen N, Wold B, Torsheim, T.** (2006). Are parental health habits transmitted to their children? An eight year longitudinal study of physical activity in adolescents and their parents. *Journal of Adolescence*, 29, 513-524.
- Anderssen N, Wold B.** (1992). Parental and peer influences on leisure-time physical activity in young adolescents. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 63, 341-348.
- Arslan Y, Bulgu N.** (2009). Socialization via play. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(1), 8-22.
- Bois JE, Sarrazin PG, Brustad. RJ, Trouilloud DO, Cury F.** (2005). Elementary schoolchildren's perceived competence and physical activity involvement: The influence of parents' role modeling behaviors and perceptions of their child's competence. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, 381-397.
- Brown BA, Frankel BG, Fennell, MP.** (1989). Hugs or shrugs: Parental and peer influence on continuity of involvement in sport by female adolescents. *Sex Roles*, 20, 397- 412.
- Brustad R.** (1996). Attraction to physical activity in urban school children: Parental socialization and gender influences. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 67(3), 316-323.
- Campbell EQ.** (1969). Adolescent socialization. (DA Goslin, Der.). *Handbook of Socialization Theory and Research*. s. 503-543. Chicago: Rand McNally Company.
- Clausen JA.** (1968). Perspectives on childhood socialization. JA Clausen, Der. *Socialization and Society*. s.130-182. Boston: Little. Brown and Company.
- Coakley JJ.** (2001). *Sport in Society: Issues and Controversies*. New York: McGraw-Hill.
- Colley A, Eglinton E, Eliot E.** (1992). Sport participation in middle childhood: Association with styles of play and parental participation. *International Journal of Sport Psychology*, 23, 193-206.
- Çakmakçı S.** (2002). Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmesine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan İ.** (1998). *Sosyoloji: Kavramlar ve Sorunlar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan E.** (2001). Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Spor Yapan ve Spor Yapmayan Gençlerin Toplumsallaşmasında Sporun Yeri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Fichter J.** (2000). *Sosyoloji Nedir?*. (N. Çelebi Çev.) Ankara: Attila Kitabevi.
- Field, A.** (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (3rd Ed.). Londra: Sage Publication.
- Filiz Z.** (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192-203.
- Freedson PS, Evenson S.** (1991). Familial aggregation in physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(4), 384-389.
- Giuliano TA., Popp KE, Knight JL.** (2000). Footballs versus barbies: Childhood play activities as predictors of sport participation by women. *Sex Roles: A Journal of Research*, 42 (3/4), 159-181.
- Greendorfer S, Bruce T.** (1991). Rejuvenating sport socialization research. *Journal of Sport and Social Issues*, 15, 129-144.

- 22. Greendorfer SL, Blinde EM, Pellegrini AM.** (1986). Gender differences in Brazilian children's socialization into sport. *International Journal of Sport Psychology*, 21, 51-63.
- 23. Gregson J, Colley A.** (1986). Concomitants of sport participation in male and female adolescents. *International Journal of Sport Psychology*, 17, 10-22.
- 24. Gupta SK.** (1987). Parents' and teachers' attitudes and reactions toward participation in sports by young athletes of a university in an Indian state. *International Review for Sociology of Sport*, 22(4), 305-313.
- 25. Higgins DC.** (1985). The influence of socializing agents in the female sport-participation process. *Adolescence*, 20, 73-82.
- 26. Inkeles A.** (1968). Society. Social Structure and Child Socialization. (JA Clausen, Der.). *Socialization and Society*. s.130-182. Boston: Little, Brown and Company.
- 27. Kılçıl E.** (1998). *Sosyal Çevre-Spor İlişkileri: Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama*. Ankara: Bağırgan Yayınevi.
- 28. Kiremitçi O.** (2007). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Spor Yapma Durumlarına Göre Sosyalleşme Seviyeleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- 29. Leonard II WM.** (1980). *A Sociological Perspective of Sport*. Minneapolis, MN: Burgess.
- 30. Levine RA.** (1969). Culture, personality and socialization: An evolutionary view. (DA. Goslin, Der.). *Handbook of Socialization Theory and Research*. s. 503-543. Chicago: Rand McNally Company.
- 31. Loy JM, McPherson BD, Kenyon G.** (1969). *Sport and Social Systems*. California: Addison-Wesley Publishing Company.
- 32. McMurray RG, Bradley CB, Harrell JS, Bernthal PR, Frauman AC, Bangdiwala SI.** (1993). Parental influences and activity patterns. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 64(3), 249-255.
- 33. McPherson B, Curtis JE, Loy JW.** (1989). *The Social Significance of Sport*. Illinois: Human Kinetics Books.
- 34. Ökmen AŞ.** (2003). Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Öğrencilerin Toplumsallaşmasındaki Rolü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 35. Özdiç Ö.** (2005). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin spor ve spora katılımın sosyalleşme ilişkisi üzerine görüşleri. *Sportmetre*, 3(2), 72-84.
- 36. Öztürk Akçalar S.** (2007). Ortopedik Engellilerin Sosyalleşmesinde Sporun Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- 37. Parsons T.** (1951). *The Social System*. New York: The Free Press.
- 38. Parsons T, Bales RF.** (2002). *Family, Socialization and Interaction Process*. Londra: Routledge.
- 39. Patrick H, Ryan A, Alfred-Liro C, Fredricks J, Huda L, Eccles. J.** (1999). Adolescents' commitment to developing talent: The role of peers in continuing motivation for sports and the arts. *Journal of Youth and Adolescence*, 28, 741-763.
- 40. Raudsepp L, Vira R.** (2000). Influence of parents' and siblings' physical activity levels on activity levels of adolescents. *European Journal of Physical Education*, 5, 169-178.
- 41. Power TG, Woolger C.** (1992). Parenting practices and age group swimming: A correlational study. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 65(1), 59-66.
- 42. Scheerder J, Thomis M, Vanreusel B, Lefevre J, Renson R, Eynde B. ve diğ.** (2006). Sports participation among females from adolescence to adulthood. *International Review for the Sociology of Sport*, 41, 413-430.
- 43. Söğüt M.** (2006). Sporun Bedensel Engellilerin Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- 44. Stein GL, Raedeke TD, Glenn SD.** (1999). Children's perceptions of parent sport involvement: It's not how much, but to what degree that's important. *Journal of Sport Behavior*, 22, 591-601.
- 45. Şahan H.** (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 46. Taub DE, Greer KR.** (2000). Physical activity as a normalizing experience for school-age children with physical disabilities. *Journal of Sport and Social Issues*, 24, 395-414.
- 47. Tan M.** (1981). *Toplum Bilimine Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- 48. Tolan B.** (1985). *Toplum Bilimlerine Giriş*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- 49. Tunçalp Ö.** (2011). Seçilmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Rolü ve Önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- 50. Yalçın KY.** (2006). Yerleşik ve Taşınabilir Eğitim Yapan İşköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Toplumsallaşmasında Beden Eğitimi ve Sporun Önemi-Kütahya İli Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 51. Watanabe KT, Gooper RA, Vosse AJ, Baldini FD, Robertson RN.** (1992). Training practices of athletes who participated in the National Wheelchair Athletic Association trainingcamps. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 9, 249-260.
- 52. Weiss MR, Barber H.** (1995). Socialization influences of collegiate female athletes: A tale of two decades. *Sex Roles*, 33, 129-140.
- 53. Weiss MR, Knoppers A.** (1982). The influence of socializing agents on female collegiate volleyball players. *Journal of Sport Psychology*, 4, 267-179.

- 54. Williams T.** (1994). Disability sport socialization and identity construction. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 11, 14-31.
- 55. Williams T, Taylor D.** (1994). Socialization, subculture, and wheelchair sport: The influence of peers in wheelchair racing. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 11, 16-428.
- 56. Williams T, Kolkka T.** (1998). Socialization into wheelchair basketball in the United Kingdom: A structural functionalist perspective. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 15, 357-369.
- 57. Wold B, Anderssen N.** (1992). Health promotion aspects of family and peer influences on sport participation. *International Journal of Sport Psychology*, 23, 343-359.
- 58. Wu SK, Williams T.** (2001). Factors influencing sport participation among athletes with spinal cord injury. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 33(2), 177-182.
- 59. Yamaguchi Y.** (1984). A comparative study of adolescent socialization into sport: The case of Japan and Canada. *International Review for Sociology of Sport*, 19(1), 63-81.
- 60. Yang X, Telama R, Laakso L.** (1996). Parents' physical activity, socioeconomic status and education as predictors of physical activity and sport among children and youths A 12-year follow-up study. *International Review for Sociology of Sport*, 31(3), 273-289.